

БУДУЄМО ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО

Тетяна ЯРОШЕНКО,

віце-президент з інформаційного забезпечення, директор наукової бібліотеки Національного університету “Києво-Могилянська академія”

21 квітня 2009 року відбулась подія, яка безперечно увійде в історію розвитку людства: відкрито доступ до Світової Цифрової Бібліотеки (<http://www.wdl.org>).

А в червні 2010-го на спеціальному засіданні у Вашингтоні до проекту приєдналися перші чотири бібліотеки України: Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Львівська національна бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, Національна парламентська бібліотека України та наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія”, ставши рівноправними партнерами серед інших 85 інституцій — учасників проекту (бібліотек, архівів, музеїв, наукових установ) із 55 країн світу.

Світова Цифрова Бібліотека — некомерційний проект, ініційований бібліотекою Конгресу США та її директором Дж. Біллінгтоном у співпраці з партнерськими інституціями різних країн за сприяння ЮНЕСКО. Його місія — вільне й безперешкодне представлення через Інтернет в багатомовному форматі найкращих зразків культурної спадщини людства, що цілісно представляють історію цивілізації (рукописи, рідкісні й цінні видання, мапи, картини, фільми, фотографії, музичні записи, музейні й архівні об’єкти тощо). Світова Цифрова Бібліотека сприяє міжнародному й міжкультурному розумінню, зростанню обсягів культурних об’єктів і збільшенню культурного й мовного розмаїття в Інтернеті, створенню ресурсів для науковців, освітян і широких верств населення.

Поки що в Бібліотеці невелика кількість цифрових об’єктів: найбільше з Європи (444) й Латинської Америки (325), а в “європейському” просторі Бібліотеки найбільше об’єктів з Російської Федерації (134), Україну ж представляють лише 22, надані іноземними партнерами проекту (зокрема, Російською національною бібліотекою і Бібліотекою Конгресу США).

Найбільшу частину становлять фотографії (600), мапи (307), книжки (172), рукописні матеріали (149), журнали (54). За хронологією найбільше документів 1850—1899 рр. (388), 1900—1949 (304), 1700—1799 (243), але є і давніші, датовані ще 8000 р. до н.е — 499 р.н.е (наприклад наскальні зображення чи музейні об’єкти).

Пошук у Світовій Цифровій Бібліотеці дуже легкий і можливий за місцем, часом створення документа, тематикою, типом документа, інституцією, яка створила його тощо. Важлива особливість — багатомовність бібліотеки: опис кожного документа (й інтерфейс сайту) існують паралельно кількома мовами: англійською, арабською, китайською, французькою, португальською, іспанською, російською, і не тільки на візуальному рівні, а й у звукових файлах, що забезпечить доступ до Бібліотеки людям із вадами зору. Спеціальні пошукові засоби забезпечують віртуальну кластеризацію за географією, хронологією, типом видання. Технічні можливості проекту передбачають завантаження документів Бібліотеки не лише через персональні комп’ютери, а й мобільні телефони, айподи, нетбуки та інші пристрої.

Сайт Світової Цифрової Бібліотеки увійшов до ТОП-100 веб-сайтів світу 2009 року. За час, відколи Бібліотека стала доступною, до неї звернулись 10 277 377 користувачів, які переглянули понад 72 тисячі документів. За мовами перегляду найпопулярніша іспанська (52 % звернень). Англійськомовні документи лише на третьому місці — після китайської, російськомовні — на восьмому. Найчастіше до Бібліотеки звертаються користувачі з Іспанії, США, Китаю, Бразилії, Мексики, Аргентини, Франції, Російської Федерації, Португалії, Колумбії. Топ пошуків на сайті: мапи, документи з національних бібліотек Швеції, Бразилії, Бібліотеки Конгресу США, Александрійської бібліотеки. 21—23 червня 2010 р. у Вашингтоні відбулась генеральна зустріч проекту, до участі в якій запросили представників національних бібліотек, провідних університетів, архівів, музеїв майже з усіх країн світу. Метою зустрічі було розширення партнерства в проекті, ухвалення стратегічних документів, узгодження технічних параметрів і змістовних характеристик проекту (розширення мовного і тематичного розмаїття, залучення різних типів і видів документів, поліпшення дизайну сайту, механізми пересилки цифрових об'єктів тощо).

Активно обговорювали критерії підбору документів до Світової Цифрової Бібліотеки. Промовці зазначали, що варто використати переліки документів, що становлять культурну спадщину людства (наприклад проект ЮНЕСКО “Пам’ять світу” чи проекти реєстрів культурних цінностей в різних країнах). Було обрано Виконавчий Комітет Світової Цифрової Бібліотеки, до якого увійшли представники ЮНЕСКО, Бібліотеки Конгресу США, національних бібліотек Бразилії, Китаю, Німеччини й Александрійської бібліотеки, а також три підкомітети, у сфері уваги яких будуть зміст та підбір документів до Бібліотеки; технічні питання й архітектура проекту; іноземні мови й переклади. Було ухвалено Статут Світової Цифрової Бібліотеки.

Майбутнє людства — в глобалізації ідей. Світова цифрова бібліотека — приклад такого об’єднання. Уже сьогодні це не лише колекція оцифрованих матеріалів з різних бібліотек, а зібрання найкращих зразків національних культур світу. Від того, як бібліотеки, архіви, музеї України долучаться до проекту, залежить презентація нашої країни на світовому рівні вже нині. Ось чому наші бібліотеки — учасниці проекту ініціюють створення Національного Координаційного Комітету із представлення України в Світовій Цифровій Бібліотеці. Серед функцій Комітету було б вироблення критеріїв підбору документів до Світової Цифрової Бібліотеки, відповідних політик і процедур, поширення інформації про проект серед інших бібліотек і наукових закладів країни, промоція проекту, пошуки фінансування для участі бібліотек України в проекті (зокрема державне через можливі державні програми чи програму “Бібліотека XXI”) і через залучення коштів (спонсори, фундації тощо). У вересні заплановано спільне засідання комітету й оприлюднення подальшого плану дій щодо повноцінного представлення України на світовому рівні через участь в історичному проекті Світової Цифрової Бібліотеки.